

Afskaffelse af særlig støtte for kontanthjælpsmodtagere risikerer at underminere indsatsen mod hjemløshed og forringe levevilkårene for unge med psykiske handicap

Det fremsatte lovforslag L 13, der lovudmønter en reform af kontanthjælpssystemet, lægger op til en afskaffelse af den særlige støtte til høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde, kaldet § 34-ydelsen.

I dag bidrager §34 ydelsen til at hjælpe hjemløse og unge med psykiske handicap i bolig, § 34 er dermed med til at skabe tryghed ved økonomien i de boliger, kommunerne har anvist. Denne mulighed vil forsvinde med § 34 tilskud.

Det er særligt enlige kontanthjælpsmodtagere, der i dag får § 34-ydelse, der er med til at understøtte deres mulighed for en bolig, de kan betale. § 34 ydelse til høje boligudgifter kan dække en bredere palet af udgifter end husleje. Ydelsen beregnes på grundlag af borgerens nettoboligudgift. I nettoboligudgiften medregnes bl.a. udgifter til vand, varme, gas, elektricitet, ydelser vedrørende boligindskudslån og lignende løbende udgifter, der har tilknytning til boligen.

Særligt efter en periode med store stigninger på forbrugsudgifter har § 34 -ydelsen været et væsentligt grundlag for at kunne tilbyde boliger til borgere med de laveste ydelser – herunder hjemløse og unge med diagnoser eller handicap.

Det vil derfor være undergravende for bl.a. indsatsen mod hjemløshed, som iværksat med *Aftale om Fonden for blandede byer - flere billigere boliger og en vej ud af hjemløshed*, at § 34 fjernes. Den er central i mange kommuner – både generelt i forhold til at anvise hjemløse til boliger, der ligger indenfor deres betalingsevne, men også i forhold til at fastholde borgere (herunder tidligere hjemløse) i de boliger, de er anvist til.

Afskaffelsen rammer ikke kun hjemløse og tidligere hjemløse. De lavere ydelser vil fx også ramme unge, som (endnu) ikke har været ramt af hjemløshed, men fx har psykiske handicap (ADHD, autismespektrum-forstyrrelser o. lign.). En analyse fra Cepos fra 15. november 2024 viser, at enlige under 30 år uden børn har oplevet et fald på 23, 5 % i disponibel indkomst siden 2000¹.

De berørte målgrupper er generelt set langt fra arbejdsmarkedet, og det vurderes, at meget få på kort sigt vil kunne øge deres indkomst via beskæftigelse.

Samtidig må en afskaffelse af §34 ydelsen forventes at forlænge ventetid, der i dag er på bolig, fordi færre boliger kan benyttes til anvisning. Dette vil forlænge borgernes ophold på diverse institutioner. Afskaffelsen vil forsinke realiseringen af hjemløsestrategiens mål. De målgrupper, som er hjemløse og venter på tilbud om bolig kan næppe forventes at skaffe sig beskæftigelse, før de får bolig. Tilsvarende for gruppen unge med psykiske handicap.

Det er derfor BL, Rådet for Socialt Udsatte og DHs anbefaling at §34 støtten bevares i sin nuværende form så kontanthjælpsmodtagere også fremadrettet kan få mulighed for denne særlige støtte. Hvis der ikke kan skabe enighed om det, så kan kravene til hvornår man kan modtage §34 støtte eventuelt skærpes eller der kan indføres en overgangsordning, der sikrer at ingen akut bliver sat ud af deres bolig.

¹ [Danskernes-disponible-indkomst-er-vokset-markant-siden-ar-2000.pdf](#)

Anvendelse og omfang

BL har set budgeteksempler fra en konkret kommune, hvor enlige borgere kommer til at miste mellem 11 % og 33 % af deres rådighedsbeløb (opgjort efter at huslejen er betalt), hvis ydelsen bortfalder. De pågældende vil efter bortfaldet have et rådighedsbeløb til alle andre udgifter end bolig på mellem 2.700 og 4.500 kr. pr måned.

BL har forsøgt at skaffe data fra forskellige kommuner om, hvor mange der rammes af afskaffelsen. En større kommune har oplyst, at 1.017 husstande pr. 1. september 2024 modtog § 34-ydelse. De modtog i gennemsnit ca. 1.100 kr. pr. måned.

En mindre kommune oplyser, at i alt 304 husstande modtager § 34-ydelse, og at kun 28 vil kunne beholde ydelsen. 276 husstande mister derfor ydelsen, hvis lovforslaget vedtages i den nuværende form. I Københavns Kommune lægger Socialforvaltningen et budget sammen med de borgere, der indstilles til bolig, som skal vise, hvad borgere har råd til i form af husleje. Socialforvaltningen anslår, at der i ca. 75 % af sagerne beregnes en støtte efter § 34.

Cases

BL har set konkrete cases fra forskellige kommuner.

Case 1: En 28-årig tidligere hjemløs, der i dag modtager kontanthjælp pga. psykiatrisk diagnose, vil miste i alt 1.040 kr. i ydelse, når man sammenligner den nuværende kontanthjælp, boligstøtte og § 34-ydelse med det kommende ydelsesniveau. Den anviste bolig har en husleje på ca. 4600 ex. forbrug. Rådighedsbeløbet til alle andre udgifter (dvs. andre udgifter til telefon, forsikring, tøj, mad, hygiejne mv) vil være på ca. 4500.

Case 2: En 50-årig, der tidligere har haft ophold på herberg og har fået bolig i et opgangsfællesskab med social støtte, vil miste ca. 700 kr. i ydelser, når man ser på de samlede forsørgelsesydelse og boligrelaterede ydelser. Vedkommende vil have et rådighedsbeløb, når de boligrelaterede udgifter er betalt på ca. 4250 kr.

I begge de to cases er der høj risiko for, at de pågældende ikke kan fastholde boligen, hvis § 34-ydelsen bortfalder. Der er tale om borgere, som i forvejen har en meget sårbar økonomi.

Hvad er § 34-ydelse?

§ 34 i lov om aktiv socialpolitik giver kommunerne mulighed for at bevilge en løbende støtte til personer, der har høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde. Ydelsen kan gives til personer, der har været ude for ændringer i deres forhold, fx pga. sygdom, arbejdsløshed eller samlivsophør, og derfor ikke kan skaffe det nødvendige til sin egen eller sin families forsørgelse. Den bevilges efter at andre støttemuligheder – herunder boligstøtte – er undersøgt og/eller tildelt. Ydelsen indgår i beregningen af kontanthjælpsloftet. Det betyder, at mange, herunder par og enlige forsørgere over 30 år, ikke kan opnå ydelsen, fordi deres ydelse rammer loftet i sig selv eller rammer loftet allerede når boligstøtten beregnes.

Forslag til løsning

Når § 34 ifølge L13 om kontanthjælpsreform ([Lovforslag nr. L 13](#)) afskaffes for kontanthjælpsmodtagere frygtedes det, at særligt enlige, der aktuelt modtager kontanthjælp, uddannelseshjælp eller SHO-ydelse vil blive ramt, herunder også gruppen af (tidligere) hjemløse og unge med psykiske diagnoser eller handicap. Det vil være vanskeligt for målgruppen at fastholde nuværende bolig, hvorfor der er behov for her og nu løsning – men også en løsning på længere sigt på hvordan vi sikrer en bæredygtig boligindsats for socialt udsatte mennesker og mennesker med psykiske handicaps.

BL, DH og Rådet for Socialt Udsatte vil foreslå, at der i forbindelse med behandlingen af L 13 vedtages ændringsforslag, som sikrer denne gruppe hjælp. Enten gennem en bevarelse af §34 som den er i dag. Hvis dette ikke er muligt, kan en overgangsordning være med til at sikre, at kommunerne kan nå at finde billigere boliger til de mennesker, der ikke uden §34 kan betale deres husleje.

Nedenfor er to forskellige forslag til overgangsordninger:

1. Udbygning af den nuværende § 81 a om udsættelsestruede lejere
2. Ændring af den foreslåede § 87 i L13, så der gives mulighed for §34 til kontanthjælpsmodtagere i særlige situationer

1. Udbygning af § 81 a om udsættelsestruede lejere

”§ 81 a

Stk. 1. Kommunen kan yde hjælp til rimeligt begrundede midlertidige huslejeudgifter til en person, der er udsættelsestruet på grund af huslejerestancer, hvis det på sigt kan forebygges, at personen udsættes af boligen. Kommunen kan betinge hjælpen af, at personen indgår en administrationsaftale, medvirker til fastsættelse af en plan for flytning til en mere passende bolig eller deltager i gældsrådgivning el.lign. Kommunen skal særlig rette hjælpen til børnefamilier og socialt udsatte borgere. Kommunen kan bestemme, at hjælpen udbetales direkte til udlejeren. Udgiften til hjælpen afholdes fuldt ud af kommunen, jf. § 99, stk. 2.

Nyt stk. 2. Kommunen yde hjælp til rimeligt begrundede huslejeudgifter til en person, som modtager kontanthjælp og fra 1. juli 2025 mister særlig huslejestøtte efter den tidligere § 34. Hjælpen skal forebygges, at personen får restancer ift. husleje og på sigt udsættes af boligen på grund af restancer. Hjælpen skal understøtte at den nuværende bolig kan fastholdes, til der findes en løsning i form af fx en anden bolig eller beskæftigelse. Kommunen kan betinge hjælpen af, at personen at personen indgår en administrationsaftale, medvirker til fastsættelse af en plan for flytning til en mere passende bolig eller deltager i gældsrådgivning el.lign. Hjælpen ophører, hvis kommunen kan tilbyde en alternativ bolig, som vedkommende kan betale eller når personen opnår mulighed for selv at betale udgiften. Hjælpen ophører senest pr. 1. juli 2027”

Stk. 23. Stk. 1 og 2 kan ikke anvendes til direkte at kompensere for økonomiske sanktioner givet efter denne eller anden lovgivning vedrørende forsørgelsesgrundlaget.

Stk. 34. Hjælp efter stk. 1 og 2 kan kun ydes, hvis personen ikke har økonomisk mulighed for at betale huslejeudgifterne.”

Med den nuværende formulering af § 81 a, stk. 1, kan borgerne først opnå støtte, når de er udsættelsestruede, dvs. når udlejer har indsendt en anmodning om udsættelse til fogedretten.

Samtidig er det usikkert, hvor længe en ydelse kan gives. Derfor foreslås en ordning, hvor det er tilstrækkeligt for at kunne bevilge en ydelse, at den pågældende ikke har råd til den nuværende bolig, men kommunen ikke kan tilbyde billigere bolig.

2. Ændring af lovforslagets § 87

”Kapitel 10 c Særlig støtte

§ 87.

Personer, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 2, og som har høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde, kan særskilt eller i forbindelse med udbetaling af hjælp efter kapitel 6 a-7 få særlig støtte.

Stk. 2. Inden kommunen giver særlig støtte, skal det undersøges, om der kan skaffes en rimelig billigere bolig. Det vil være et krav, at kommunen har fundet en konkret ledig, rimelig og billigere bolig, som personen kan flytte ind i, inden den særlige støtte kan nedsættes eller ophøre.

Stk. 3. Personer, der får nedsat hjælpen som følge af en sanktion efter denne lov, får særlig støtte med det beløb, der ville have været udbetalt, hvis de pågældende ikke havde været omfattet af nedsættelsen.

Nyt stk. 4. Personer, der har mistet hjælp efter den tidligere § 34, vil kunne opnå særlig støtte, hvis denne støtte er afgørende for at kunne betale husleje og undgå restancer og dermed afgørende for at kunne bevare den nuværende bolig. Kommunen kan betinge hjælpen af, at personen indgår en administrationsaftale, medvirker til fastsættelse af en plan for flytning til en mere passende bolig eller deltager i gældsrådgivning el.lign. Hjælpen ophører, hvis kommunen kan tilbyde en alternativ bolig, som vedkommende kan betale eller når personen opnår mulighed for selv at betale udgiften. Hjælpen ophører senest pr. 1. juli 2027.

~~Stk. 4~~ Stk. 5. Beskæftigelsesministeren fastsætter regler for beregningen af støtten efter stk. 1, herunder regler om begrænsning af støtten og fradrag for indtægter.”

Den foreslåede formulering ligner den nuværende § 34. Men formuleringen med henvisningerne i stk. 1 betyder, at det kun er målgruppen, som ikke modtager kontanthjælp, der fremover kan få ydelsen. Fremover vil det alene være andre målgrupper, som fx dagpengemodtagere og førtidspensionister, der kan få ydelsen, hvis de opfylder betingelsen om at have fået forandringer i deres forhold.